

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általalatok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ czim alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1895. márczius 6-án.

Előfizetési árak:
Egész évre 12 kor., félévre 6 kor., negyedévre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill

Felelős szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Szent-István-tér 1.
Egyes számok kaphatók: a dohánytözsékében.

SZABADSÁG, EGYENLŐSÉG, TESTVÉRSÉG ÉS A KOSSUTHFERENC-PÁRT.

Éljen a szent szabadság! Harsogva hangzik felénk a franciák hazájának fővárosából. Száz és egy néhány esztendővel ezelőtt is ezt ordították, a mikor a szerencsétlen XVI. Lajos királyt a börtönbe hurcolták s aztán lenyakaszták. A szabadság nevében ölték meg feleségét, Mária-Antoinettet s a szabadság magasztos jelszava mellett ütötte-verte Simon varga azt az ártatlan trónörökösét és senyvesztette el az anyagi és erkölcsi rothadás fertőjében.

De hát azt mondják: hogy XVI. Lajosnak, ha ő maga nem is szolgált rá a nyaktilóra, zsarnok volt az apja, a feleségét és ártatlan fiát pedig elirtották, mert a király hozzátartozói voltak.

Legyen az ujkori szabadság jelszavai szerint.

De mivel igazolják a franciák azt, hogy most ezerszámra záratták be az iskolákat azért, mert azok katolikus jellegűek, mert ott vallásosan, Istent ismerve tanítják — nemcsak tanítják, de nevelik is — a gyermekeket? Az a kifogás, hogy ott királypártiaknak nevelik a gyermekeket, — nevetség, a gyűlöletben fuldokló

védőnek utolsó szalmaszála. Hiszen maga a pápa, XIII. Leó szólította föl a franciákat, hogy a köztársasági államforma hivei legyenek. S azt is minden hozzáférő ember tudja, hogy azóta a royalizmusnak, a királypártiságnak legerőteljesebb szárnyai törtek le. Tudvalevő dolog az is, hogy vannak vidékek, a hol a köztársaság elleneségei egyetlen szavazatot sem kaptak s annak a vidéknek lakosai a legbuzgóbb — mondjuk a mint itthon mondani szokták — klerikális, ultramontán katolikusok.

De még, ha megtörténnék is, — a mint nem történik meg — hogy királypártiaknak nevelik némely helyen a gyermekeket, vajjon a „Szabadság“ hazájában kényszeríteni akarják a francia népet arra, hogy köztársaságivá legyen? Ha annyi századokon keresztül, avagy csak néhány évtized előtt is virágzott az az ország a királyság jogára alatt, rátukmálhatja-e a köztársasági kormány a köztársasági formához való ragaszkodást a polgárookra és teheti-e ezt a szabadság nevében?

Nem ez a baja a francia kormánynak, és különösen nem ettől fáj a feje a Combes miniszterelnök urnak. Hanem nem tudja nézni, hogy Franciaország lakosságának nagy része nem képes úgy gyűlölni az Istent, mint a hogyan ő gyűlöli. Jól

mondja egy kitünő angol író, a kinek könyve nemrégiben magyarul, az Akadémia kiadásában is megjelent (Bodley: „Franciaország.“)

Nem tagadhatjuk — ugymond — hogy a szabad gondolkodók apró csatározásai sokkal izetlenebbek, mint a klerikálisok fanatizmusa. Ezek elvégre is azt vallják, hogy a vallásosság mindennél fontosabb emberi szükséglet s mereven, sokszor türelmetlenül is ragaszkodnak a különben is szép ritusokhoz. A szabad gondolkodók ellenben semmit sem érő, haszontalan babonának tartanak minden vallást s e véleményüknek mentől bántóbb nyilatkoztatására minden elképzelhető alkalmat megragadnak.

Ez a pedáns és száraz doktrinér szellem a maga korlátoltságában azt vitatja, hogy a katolikus hithez való ragaszkodás a köztársaság tagadása s ennek következtében a hitéhez hű állampolgár nem érdemes a köztársaság kegyeire. Ezek az elfogult pedánsok nem akarják látni, hogy a tények éppen ellenkezőt bizonyítanak. Az 1881-ki választások idején, mikor a küzdelem nagyrészt Gambettának e csatkiáltásával folyt: „a klerikalizmus az ellenség“ a Haute Savoie departementben, a hol a köztársaság ellenségei egy szavazatot sem kaptak, majdnem minden férfi rendszeren jár misére. Jules Ferry halálakor nem azok a papok és apácák nyilvánították hangos örömeiket, a kiket üldözött, mikor a hatalom birtokában volt, hanem az antiklerikális irányú radikális hírlapok ujjongtak a leg-hangosabban.

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCÁJA.

Uti élmények.

Van valami az emberben a vándormadár természetéből. A megszokott légkör, a mindig egyformának látszó házak, a poros utcák, az emberek fizimiskája, szóval: a lassu, szinte észrevehetetlen haladás szinte önkéntelenül lovalja az embert abba a gondolatba, hogy valami újabb, szokatlan, soha nem látott régiók után vágakozzék, a melyeknek a hírét is csak mesézni hallotta s csak a lelkében alkotott róluk csodás, fantasztikus képeket. A vándormadár között és közöttünk csupán csak az a különbség, hogy azt a fák sárgulni kezdő levelei intik a távozásra, az a szomorú ösztönöszerű érzés, hogy a daltól visszhangzó, virággal ékes berkekre a bús elmulás teríti nemsokára gyászos szemfedőjét. Bennünket viszont a vakáció szellője ragad tova, egy véletlen, szerencsés körülmény, no meg, ha az ember egy-két lyukas tizfillérest érez veszelkedni a zsebe fenekén, a melyeket ugyan kinn tartott vissza eddig az elnyargalászástól, de most érzi, hogy minél előbb szabadulni kell a terhétől.

Édes vakáció! Mily régóta vágyódtam utánad epedő sóhajtozásoddal. Mikor az apró nebulók rakoncátlanokdakt, ruggalóztak körülöttem, mikor hol felülről, hol alulról kellett beléjük vernem a tudomány kincseit, oh be sokszor gondoltam rád! Hányszor repesett a lelkem, hogy a tiz hónap poros levegője, nehéz idegzsibbasztó munkája után földerül rám a hajnal és a megszokott képek helyét egy új világ bűbajos alakzataival töl-

tóm be lelkemben. Egy tizenhatosztendős bakfis, a ki izgatottan készül az első hátra, vagy magásra tartva fejét büszkén söpri és veri fel a port bosszankodó polgártársra szeméibe az első hosszú szoknyával, nem dagadozott jobban a boldogságtól, mint csekélységem, mikor jószágos püspök atyám engedélye folytán reményeim megvalósulásának küszöbére értem.

És most, három teljes hét után úgy érzem a fejemet, mint egy tiszteletreméltó kaptalant. Egy nagy csomó emléket raktároztam el benne, kisebbeket és nagyobbakat, sok szépet és kellemest, nagyon kevés rosszat és kellemetlent, sok tanulságot, okulást, a mely engem elragadtat s talán másnak sem lesz terhére. Olvasóim kegyes engedélye folytán igénybe veszem néhányszor e szerény helyet, a Napló tárcarovatát. Nem merném mondani, hogy híven fogok mindent reprodukálni, a mit láttam. Minden látotról nem is szándékom megemlékezni, hiszen sok aprólékos, talán másokra nézve unalmas dologról is kénytelen volnék beszélni. Csupán főbb vonásokban, vázlatyszerűleg óhajtom elmondani, a mit az osztrák földön, a német művészet gócpontjában: Münchenben, a bájos Schwájzban és Olaszország egyik legszebb városában, Milanóban láttam. Hozzáfűzöm a magam reflexióit is, a melyeket bennem, illetőleg bennünk a látott dolgok fölkeltek.

E hó 7-én biztuk gyarló porhüvelyünkét, Ch. barátom és én, a Déli Vasut vonatára. Ott pipált, pőfőgött, sziporkázott előttünk a fehérvári állomáson. Egy kis fantáziával úgy képzeltek, mintha boldogság sugárzott volna le a mozdony füstös ábrázatáról, hogy velünk, édes terhével robboghat tova a kék Balaton zöld hajjai mellett.

Becsülettel tette meg útját. Egyenletes, tiszteletteljes zötyögéssel értünk Kanizsára, onnan fölfele a jégverte Zalamegyébe, majd riapa-megyé (Vasmege) rónáira, melynek terményeit, repát (vasmegeiesen riepát) nevelő síkságait az én Ch. barátom, büszkén düllesztve ki a keblét, nem győzte eléggé dicsérni. Nem vettem tőle rossz néven. Hiszen ha a cigány dicsérheti az ő görhes lovát, miért ne tehetné meg az ő patriájával, mely, bármit mondanak is róla a rossz nyelvek, egyik legszebb és legtermékenyebb része a magyarok szép hazájának. Megbámultuk a csodagyorsan fölemelkedett Szombathelyt, Sopronnál elméledtünk a Schaderer huncutságairól és boldogoknak neveztük magunkat, a kiknek — nem lévén — nem kell a pénzünket semmiféle hozzá hasonló pénztársra kezeire bízni, hanem — ha volna — tudnánk rajta a magunk emberségéből.

Wiener-Neustadtnál az osztrák konduktorok vezetése alá bocsátottuk magunkat, a kik, — akárhogy vesszük a dolgot — de korántsem látszanak olyan udvariasoknak, mint a mi jó magyar kalauzaink. Lehet talán, hogy a magyar beszédünk csiklandozta a fülük kagylóját, de hát az ilyesmi minnekünk nem szokott lelkiismeret furdalást okozni. Így közeledtünk Bécs falai felé. Önkéntelenül megdöbönt a szívem. Hogyan?! Az átkos Ausztria-Bécs felé robogunk!?! Es pedig saját jó szántunkból! Ott, a hol — egységek állítása szerint — boszorkány-konyhákban börtér szerzik a magyarnak? Vajjon a magyar hazához való ragaszkodásunknak nem lesz-e valamelyes fogyatkozása? Vajjon a fehérvári zurnalisztika természetes oszlopának, a Székesfehérvári Hírlapnak bús neheztelését nem vonom-e majdan árva fejünre, hogy magyarnak tartván magamat, egy

S az Istentől elrugaszkodott banda látva azt, hogy ők a francia államnak, tehát Franciaország összes adófizető polgárainak kesserves állóreiből 67,170 pompásan felszerelt iskolát állítottak fel, a szerzetesek és apácák pedig a katolikus hívók áldozatkészsége folytán 22,167 iskolát és óvodát tartanak fenn és mégis a tanuló ifjúságnak fele a szerzetesek és apácák iskoláit látogatja, sőt nemcsak ez a baja a francia kormányának, hanem az is, hogy az ő iskoláit napról-napra kevesebben látogatják s a szerzetesek iskolái pedig mindinkább népesednek.

Ezen tehát segíteni kell. Be kell zártni a katolikus iskolákat, el kell venni a vagyonukat, segítyezni kell belőle a szocialistákat, hogy legyen valaki a ki a kormány terveit helyesli, meg kell tanítani a franciákat, hogy csak az a helyes és okos, a mit Combes úr és kompanistái kigondolnak és nem az, a mit a francia nép közszükségletnek nevez. Persze mindezt a szabadság, az igazság, a szabad gondolkodás nevében történik.

Mindelhez még hozzáfűzzük azt a szeretetreméltó kis epizódot, hogy a Kossuth Ferencről nevezett függetlenségi-párt táviratilag üdvözölte Combes francia miniszterelnök urat a katolikus franciák ellen való dühöngéseért. Valóban szép és mindenestre jellemző. Milyen okos dolog, hogy kitűnik a szeg a zsákból. Legalább a mi néptünk is látja, hogy hogyan gondolkodik a Kossuth-Ferenc-párt a függetlenségről, a szabadságról, az egyenlőségről és tisztviselésről. Szabadok vagyunk, függetlenek vagyunk mindaddig, a míg elleneségei vannak az Istennek. Ha azt mondja valaki, hogy én a lelkeimmel is akarok ám valamit törödni, akkor már megszűnik a szabadság és a függetlenség, akkor úgy fogsz táncolni, a mint Belzebub pikál. No! az igaz, hogy szép szabadságot terem-

tenének ezek az urak Magyarországnak! Meg volna áldva a mi szép hazánk, ha valaha ezek a jó urak belekerültek volna a miniszeri bársonyszékekbe. Ezek ugyan elkörmányozták a mi szép hazánkat a pokol országa felé.

Nagyon jó lesz ezeket megjegyezni mindenkinek, különösen azoknak, a kik még tartanak valamit az ő keresztény voltukra is.

UJDONSÁGOK.

— **Kitüntetés.** Ő Szentsége, XIII. Leo pápa *Bilkei* Ferencet, lapunk felelős szerkesztőjét, hírlapírói működéséért, mely az ez évben Rómába vezetett zárandoklat sikerének is egyik elősegítője volt, a *Benevolentia* ezüst érdemkeresztjével tüntette ki.

— **Nyugalmozott vezérőrnagy** A hadsereg rendeleti közlönyének legutóbbi száma közli, *Panos* Alajos vezérőrnagynak, a ki a székesfehérvári m. hir. V. honvédkerületi parancsnoksághoz volt beosztva, saját kérelmére való nyugalomba való helyezését, mely alkalmából a III. osztályú vaskoronarend adományoztatott neki.

— **Leányok a piacon.** A Magyar Államból vesszük át a következő sorokat:

Abból az alkalmából, hogy a fővárosi mozsárvirágainak néhány példánya felszínre került, a mi csak a rendőrség állandó elnézését jellemzi, némely lap egyenesen tözeget akar vágni ebből a mocsárból, azaz felujtja szenzációval spekulál egy csomó példány eladására. Furcsa! az egész éven át gyalázatos pikantériában kélőgő lapok hirtelen komoly erkölcsbíráskodású; azt meg éppen nem törhetjük szó nélkül, hogy a falusi leányokkal folyó közvetítő vásár miatt a papság hanyagságát okolják, mintha a lelkes egyáltalán nem törődne hűveivel. Azt írja a „Magyar Hírlap” vasárnapi számában:

És lehet így elmozdítani a prostitúciót, a hogy a római katolikus hierarchia teszi, a mikor minden tekintélyével és erélyével befekszik a politikába és meg sem látja, a mint nyájába farkasok törnek és elviszik a szép fehér

vagy fekete birkákat. Nem szavazók, csak aszszonyok. Oh szép emlékü parochiák, hol ebédután méhesben szundikált a plébános. Jött zihálva a jegyző: „Főtisztelendő uram, négy szép leány külföldi selyemgyárba elszegődött. Nem lesz-e baj abból?” „Menjen a pokolba, főikeit ezért, azt hittem, hogy azzal jön: elértezt az utolsó zsidónk is és a bőrért a nép kitette a faluból.”

Hogy ez az adoma tiszta hazugság, azt mindenki láthatja. *Neveket kérünk.* — A mikor pedig erről az esetről ir komoly képpel B. S. úr, akkor bizonyosan azt is tudja, hogy kik azok a hírhedt leányvásárlók. Bizonyára birtokában van neveiknek. S így tudhatja, hogy azok egytől-egyig az ő *hírsorsosai*. De a zsidókat mindig simogatni kell s hallgatni róluk, ez a modern hírlapírói morál, a papokat meg bántani szokás utónifélen. Teszi ezt a „M. H.” ebben a kérdésben is, mely lap jóvedelmének nem csekély részét azokból az erkölcsstelen kishirdetésekből szerzi, melyek büntető törvényünk elnézése mellett kerítő szolgálatokat teljesítenek.

A nevezett lap mai számában folytatja az említett csiklandós téma fejtegetését. De mivel ma már nem B. S. úr ir, no úgy nem is lehet mindent elsumákolni, azért a mai közlemény csak úgy hemzseg a *Grosz* Mendel, *Schwimmer* Leiser, *Minz* Sámson, *Brick* Mayer, *Weizner* Mayer, *Lederer* Hanni — *Blau* Mórné, *Ehrenreich*, *Polák*, *Weisz*, *Gaulz*, *Horz* s ezekhez hasonló nevektől, melyek a M. H.-ra nézve bizonyára boszontóan igazolják a M. A. fennebbi megjegyzését.

Egy pillanatig kísértetbe jöttünk, ne adjunk-e le mutatványul néhányat az erkölcsöt prédikáló M. H. ocsmány kishirdetési közül, de végre is, nem akarjuk olvasó közönségünket megbotránkoztatni.

Summa summarum: nevétséges, mikor egy ilyen prostitúciót terjesztő újság csap fel erkölcs-prédikátornak s a helyett, hogy érdemük szerint kiporolná a zsidó kerítők hátát, a katolikus papságot iparkodik sárral dobálni.

— **Egyházmegyei hírek.** Dr. *Városvy* Gyula megyés püspök úr Ő Méltósága *Lygday* Károly segédlelkészt Zsámbékról Pilis-Csabára, *Lechner* Jánost Pilis-Csabáról Bicskére, *Horváth* Imrét Bicskéről Téténybe, *Lauchs* Istvánt Tétényből Zsámbékra, *Braun* Gyula ujmisést pedig Isztimérrre helyezte segédlelkészi minőségben.

levégőt szívok a gonoszokkal? Mindezek a gondolatok meg-megvadásták bennem a bátorságot.

Azt hiszem azonban, igazat mondom, ha egyetlen azokkal, a kik azt állítják, hogy ha valaki jó magyar akar lenni, Bécsben megtanulhatja szeretni a magyarok hazáját. Annyi ellentét, annyi fájó emlékeztetés a multra, annyi az oktatás a szomorú jelenre, hogy ösztintén mondván csak új eszmékkel, duzzadóbb lelkesedéssel eltelve tér meg az ember hazájába.

Hogy szép város az osztrák császár városa, dőreség volna tagadni. Budapest Andrásy-utjával nem dicsekszik, a megberetvált Gellért-hegy sem fenyegtet le rája a megduzzadt Duna partjáról, de bővelkedik oly középületekkel, különösen pedig oly ligetekkel, parkokkal, a melyeket a mi szép Budapestünk csak álmában láthat, de elérni — azt hisszük — sohasem fog. Valami csodálatos hatást gyakorol az emberre a látvány, mikor a város kellő közepén, a négyemeletes házak tömkelegében egymás után látja elterülni a gyönyörűséges parkokat. Ott a pompás Stadtpark az ő kioszkjaival. Ott a Burg mellett a remek Volksgarten. A Parlament és a városház körül gyönyörű ligetek teszik kellemessé az utlétet. A nép ezrével és ezrével tódul ezekre a pompás helyekre s mikor a mi néptünk fuldokol a hatalmas palotasorok izzó melegében, a bécsiek megtalálják a maguk kellemes árnyékos utjait.

Bécsben ugyszólván minden szép a császár ajándéka. Ő építette a pompás Burgszínházat, a mely kívül-belül remeke az építészetnek, benne játszanak a világ elsőrangú művészei s az egész fenntartja a császár. A Volksgartent a császár ajándékozta kedves népének.

Vele szemben a Ring másik oldalán két órási palota emelkedik: a művészettörténeti és természet-történeti muzeum. Csak a felépítésük 10 millióba került, a benne való is megér ötször annyit s akkora értéket képvisel, hogy nem akadt biztosító intézet, a mely a biztosítást elvállalta volna. A két impozáns palota között van Mária Terézia hatalmas szobra. Igazán művészi nagy alkotás s a ki készítette, az osztrák császár volt. A Burgon keresztül jár a nép, a császár nem haragszik érte, sőt örül neki, hogy kedvenc népét magához közel látja. Naponta megnyitják a Schatzkammert, a császár kincseinek halmazát. Hadd gyönyörködjenek benne, hogy mily gazdag a császár.

Az Opernringen ott áll a Burg-színház testvére, a Hofoper. Ez is a császáré. Régi, de szép. A világ első művészei és zenészei szórakoztatják benne a bécsieket s ha deficit áll be, a császár fizeti azt is. A Práteret, a bécsiek kedvenc üdülő helyét ki ne ismerné? A császáré s a bécsiek, hogy neve legyen a gyermeknek, évenként két aranyat izzadnak ki bér fejében. A császáré az Augarten is, a melyet szintén a bécsi nép élvez. Ő állította a pompás szobrokat: Szavoyai Jenőét, Károly főherceget, Albrecht főherceget. Egyik pompásabb, művészebb, mint a másik. S ha a bécsi nép meg tudja a városi szórakozást, kirándul néhány perc alatt Schönbrunnba, a császár kertjébe s gyönyörködik a kertészet raffinált művészetében, a hol úgy bánnak a fákkal, mint a borbély szokott árva fejünkkel cselekedni, mikor valóságos ambícióval igazgatja, süttögi a rakoncátlan fűrtöket a maga tervei szerint. Kimennek Laxenburgba, a mely Bécsből félórnyira szintén a legszebb kiránduló helyek közé tartozik. A ki

Bécsben időzik bizonyosan megnézi s azt hiszem, csak kellemes emlékeket fogok földézni egyesek lelkében, ha emlékübe hozom a Franzensburg kedves képét.

Egy pompás, tisztavízű tó közepéből merül fel egy kis sziget, a melyre Ferenc császár az ő kis váracskáját építette. Az épület minden terme érdekesebbnél érdekesebb drága butorokkal, csupa történelmi eseményt megörökítő képekkel, arcképekkel van telve. Egy miniatűr császári palotának nevezhetők az egészet. Össze-vissza barangoltuk, megmagyaráztattunk magunknak mindent, míg végre csupaszszájú vezetőnk egy csigalépcsőn egy sötét földalatti helyiségbe vezetett bennünket, a melybe csak felülről szüremkedett a megvakult ablakon keresztül egy kis világosság. A dohos, ránk csapódó hideg levegő egy kissé megborzongatta a hátunkat. Alig szokott hozzá a homályhoz szemünk, midőn a kőralaku helyiség közepén egy üreget, fölötté pedig a rácsosaton egy hatalmas farkast láttunk. Természetes, hogy az első pillanatban elevennek képzeltük a szörnyeteget s szinte jól esett a lelkünknek, hogy csak olyan mint a magyarországi függetlenségi párt, mindig szörnyűt mutat, de semmit nem tesz. Alig békültünk meg az első csalódással, a midőn egy másik, még érdekesebb kép vonta magára figyelmünket. Az egyik vakablak homályában egy férfialak csüggesztette bánatos fejét. Alig álltam tőle néhány lépésnyire s szép rendbe akartam sorakoztatni a gondolataimat, hogy élő, avagy csak kitömött lénnyel van-e dolgom, midőn az alyafi fölemeli láncra vert kezét, felém nyújtja és ismét erőtenül visszazejt a térdére. Egy-kettőre luddbőrös lett a hátam s nem adtam volna tíz fillért, ha nem vagyok abban a környezetben.

— **A ciszterciok gyászja.** A magyar ciszterci Rendnek és elsősorban a székesfehérvári rendháznak gyászja van. Elvesztette egyik szeretetreméltó, kedves tagját és nagy tehetségű, jeles képzettségű tanárát. *Török* Konstant ciszterci rendi áldozópap és székesfehérvári főgimnáziumi tanár rövid másfél napi szenvedés után meghalt Egerben. A fáradtságot nem ismerő buzgalom és odaadás a gyöngye szervezeti tanárt kimerítették, nyugalomra kívánczolt és távozott városunkból szülőföldjére, hol hétfőn délelőtt visszaadta lelkét Teremtőjének.

Török Konstant 1859. július hó 4-én született a hevesvármegyei Felnémet községben, Eger szomszédságában. A ciszterci Rendbe lépett 1878. augusztus 27-én és áldozópappá szenteltette 1884. augusztus 5-én. Városunkban kezdte meg, mint helyettes tanár működését, az oklevél megszerzése után pedig több éven keresztül Egerben és Baján tanított. 1897-ben ismét Székesfehérvárra helyezte a zirci apát és azóta itt működött az iskolában és társadalomban egyaránt nagy kedveltségben álló tanár. Hivatásának élit, kenyerre volt a munka és semmitől sem irtózott jobban, mint a pihenéstől. Messze kiható irodalmi munkássága tanusodik erről és nem kevésbé azok a nagy gonddal készült remek beszédek, melyeket a főgimnáziumi önképzőkör ünnepélyein hallottunk tőle.

Régóta kellett gyomor bajával küzdenie, mely végre is győzött a gyöngye szervezet felett. Halála nemcsak a ciszterci Rendet, hanem a város és vidék közöntségét is lesújtotta. Temetése szerdán délután lesz Egerben; a fehérvári házat dr. *Csapáry* László és *Reiszer* Ottó főgimnáziumi tanárok képviselik.

Adjon a megboldogult lelkének üdvöt az Ég, testének pihenést a föld! Tu autem Domine miserere . . .

— **Új telefon-előfizetők.** A telefon-hálózatba újabban bekapcsolattak a következők: 57 szám alatt *Laczkovits* Béla, „Szarvas” vendéglő; 128 szám alatt *Weiner* Jakab; 129 szám alatt *Márkus* Simon özv. és *Fia*, és 130 szám alatt az „Osztrák-magyar bank fiókja”.

De a rab a mint felemelte felém a nehéz láncaktól megvasalt kezét, mintha nem volna ereje tartani a nehéz ékszer háborzogató csörgéssel újra visszaeresztette a lábára.

Oly hirtelen ment az egész, hogy csak néhány pillanat múlva vettem észre, hogy az egész látomány újra csak a farkas hasonmása, fából és vasból vasból van s a német egy gombot piszkálgatott a hátunk mögött s azzal rángatta a bús hazafi láncos karjait, akárcsak *Bánffy* tata cselekedte idehaza egykoriban. Odamentem hozzá és megismogattam az atyáit.

— Minden Demosthenesnél szebben beszél a tett mumus bácsi, az ilyesmi csak az első pillanatban imponál.

Ott hagytuk az érdekes képet, bolyongtunk tovább, gyönyörködöttünk a pompás park fáiban, vizeiben, viruló pázsitján s az osztrák császár egyszerű és mégis nagyszerű palotáján, a melyet a bécsiék ingyen szemlélhetnek. Aztán elgondoltuk: Uristen! Milenne akkor, ha az osztrák császár megharagudna a bécsiékre és azt mondaná nekik: — Nem szeretlek többé benneteket, adjatok vissza mindent a mit adtam, odaadok mindent a magyaroknak, mert azok jobban szeretnek engem. Mi lenne akkor?

Oh, de összezsugorodnék a szép és fényes Bécs s milyen fene nagy legények lennének mi magyarok.

De hát azt hiszem, hogy a bécsiékre sem vehet senki semmit a császáruk iránt való hűség és ragaszkodás tekintetében. A keresztény bécsiék mindig hűségeseznek mutatják magukat, csupán csak a *Los von Rom* mozgalom vezetői ütik meg azt a kezét, a mely csak kenyeret és művészi nagy dolgokat juttatott számukra.

Bilnei Ferenc.

— **Végzetes baleset.** *Sánta* György szepetneki (Zala m.) illetőségi napszámosa a telefon-huzalok javításával foglalatokodott. Ma délelőtt a felsővárosi plebánia épület előtt végezte dolgát s úgy 11 óra tájban letrájt az egyik járdaszéli akácfához támasztotta, hogy a telefon huzalt a fa ágai közül kiszabadítsa. Alig ért a létra tetejére, az ág *Sánta* testsúlya alatt letörtött, a létra megbillent, a munkás fejlel lefelé esett a járda kövezetére eszméletlenül terült el a fa alatt. Mivel orrán, száján s fülein patakzott a vér, nyomban hívták a mentőket, a kik eszméletlen állapotban a Szent-György kórházba szállították a beteget. Dr. *Riffer* kórházi orvos koponya-ajj sérülést, az esés következtében beállott agyarázkódást konstalált s mert a jobb kar érintése esetén a még lapunk zárkator is eszméletlen állapotban levő munkás érzékenysége áruul el, valószínű, hogy csonttörést is szenvedett. Gondatlanság ez ügyben senkit sem terhel. A beteg állapota aggasztó, életben maradásához nincs remény.

— **Közönetnyilvánítás.** Mindazon testületnek, ismerősöknek és jóbarátainknak, kik szeretett férjem, *Bernáth* Ignác ravatálára koszorút helyezni, részvétüket nyilvánítani, a temetésre kocsit küldeni vagy azon megjelenni s ez által mely fájdalomokat enyhíteni szivesek voltak, fogadják ez úton is hálás köszönetünket. *Öz. Bernáth Ignácé és családja.*

— **Új gyógyszertár.** A felsővárosi lakosság régóta érzi már hiányát egy gyógyszertárnak. Többször indítottak már ez irányban mozzalmat, a mely jogos kérelmüket a városnál támogatva volna, de mindannyiszor elutasították őket. Most ismét szönyegre kerül a kérdés abból az alkalomból, hogy egy szegedi gyógyszerész, aki néhány hónapig városunkban időzött s jól ismeri közönségünk igényeit és óhajait, valamint a felsőváros lakosságának jelentékeny számát való megnövekedését, azért kérvényt szándékozik benyújtani a városhoz egy új gyógyszertár föllátására iránt. A mint halljuk azonban, *Kovács* A. Sándor, a *Say* gyógyszertárnak vezetője, aki már 20 esztendő óta van városunkban s egy szakképzett, mint megnyerő modóra révén társadalmi életünk legzesebb körében osztatlan szimpátiának örvend, szintén folyamodik engedélyért s működésének helyét a felsővárosi templom közepében kívánja megkezdenni. Azt hisszük, hogy a törvényhatóság csak méltányos óhajnak tesz eleget, midőn *Kovács* A. Sándor kérvényét pártolólágy terjeszti fel a belügyminiszterhez.

— **Eljegyzés.** Nezsideri *Gazdy* Béla és neje született zalathnai *Bend* Adél szép és kedves leányát *Ellát* e hó 27-én jegyezte el czofalvi *Csia* Oszkár Badaconyiból.

— **A főkapitány ur figyelmébe!** Vasárnap mult egy hete, hogy *Gáncs* István buzapiaci vendég-lős néhány jó hangulatban levő vendége összeveszett *Virág* gyümölcsárussal. *Virág* az ajtón kívül került, eleinte egy, majd néhány legényember jött utána s a nem épületes vitának az lett a vége, hogy a szép magasra megnőtt, barna gyümölcsárus néhány nyakleves után két rendőr karján távozott a helyszínről. A rendőrök egy-két perc múlva ismét a vendéglő előtt voltak. Az esetnek egy helybeli lakos halgatag szemlélője volt s a vendéglős ur aligha barátja a csendes nyugalomnak, mert a halgatagon ott álló egyént nemcsak cifra szavak kíséretében iparkodott utnak indítani, sőt kijelentette, hogy a két rendőr jelenléte őt egy cseppet sem befolyásolja, az ütlegetésre is kész. A halgatag egyén a két rendőrrel együtt szónéklül távozott. Érdeklődöttünk az ügy iránt s konstatáltuk, hogy a rendőrök 8 napon belül a verekedésről, csendháborításról s a vendéglős minden alapot nélkülöző támadásáról felletes hatóságuknál jelentést nem tettek.

Egy másik eset. A déli órákban f. hó 26-án egy fuvaros *sánta* lovának két hátulós lábából erősen patakzott a vér. A városháza egyik sarkán hússelő utca-országem figyelmét felhívták az orra előtt sántikáló lóra, mire az szinte boszantó ostobasággal így felelt:

— Egye meg a fene, ha a főorvosunk nem törődik velem.

Szomorú dolog, hogy ezt a rendőrt szolgálattételre kénytelen beosztani felsőbbbsége.

Még egy esetről teszünk említést. Vasárnap

éjjel dr. *Lauschmann* Gyula orvost nádor-utcai lakásáról beteghez hívták. Az utca-ajtóban két részeg ember hentergett. Ez a két ember nyomon követte az orvost a *Pongrácz-kávéházig*, ahol 8—10 másik részeg emberrel találkoztak. Egy kávéházi vendég a rendőrök figyelmébe ajánlotta az atyafiakat, ámde mert azok „fehérvári polgárok”, a rendőrök nem tartották szükségesnek a rendőri intézkedést.

Midőn e helyen a fenti konkrét eseteket szövé tesszük, azon hiszzenben vagyunk, hogy a jóakaratu figyelmeztetés nem lesz felesleges az illető rendőrökre nézve. A rendőrelégység ilyen viselkedése első sorban a vezetőség munkáját nehezíti meg, egyébként nagy hátránya van a közöntségnek, mely nem ok nélkül sáhajja: Állami rendőrség, jöjjön el a te országod!

— **A tisztviselők és hivatalnokok otthona** augusztus hó 10-én műestélyt rendez, melyre már ez alkalommal felhívjuk az érdeklődők figyelmét.

— **A Székesfehérvári Amateur Club** vezetősége azon indívánnyal lép elő, hogy a jövő év tavaszán tartandó nemzetközi tárlat előtti szükséges lenne egy „Országos Amateur Képző Művészeti Kiállítás” rendezni, melyen lehetőleg az ország összes haladottabb amateurljai részt vegyenek és a melyen sokan újabb munkára, eszmékre serkentve, a nemzetközi tárlatra remek műveket alkothatnak, és a mely országos kiállításon mintegy megszürodnek az anyag, mely a nemzetközi tárlaton részt vehet.

Az előkészítő munkálatok alapján következő előzetes sorrend tervezettel szolgál.

A kiállítás megnyitása 1902. november 9-én. Tartama 2, esetleg három hét.

Helye: Székesfehérvár, Magyar Király szálloda emeleti termei.

A kiállításon résztvehetnek alkotásaikkal a magyar korona országában illetékes műkedvelő fényképészek, festők, szobrászok, rajzolók, fa műfaragók, szóval mindazok, kik bármely képzőművészettel műkedvelésből foglalkoznak.

Hivatásos művészek és mesterek annyiban, a mennyiben díjazásra, kitüntetésre nem számíthatnak.

Helypénz a kiállításon négyszög méterenként 3 kor.; az egyes kisebb tárgyak után legalább 1/2 □² méter utáni helypénz fizetendő.

A tiszta jövedelem 10 % a „Vidéki Hirlapírók Országos Szövetsége”.

10 % a „Képzőművészeti Társulat”, 10 % a pedig a helybeli jótékonycélú intézmények javára fog fordítani.

Díjak: 2 arany érem és díszoklevél, 4 ezüst érem és díszoklevél, 8 bronzérem és dícsérő oklevél, 16 dícsérő oklevél.

A díjak a vendéltársa szerint vagy egyes kiállító egész kiállított csoportozatának, vagy egyes képeknek fognak odaítélni.

Ezek után felkéri a Club az érdeklődőket, hogy a vezetőséget f. év augusztus hó 31-ig okvetlenül értesítsék, hogy a kiállításban résztvenni óhajt-e és körülbelül mekkora területen, hogy túljelentkezések esetén a kiállítás helyiségének megválasztásáról idejekorán gondoskodhassék.

A székesfehérvári amateur-club elnöksége: *Gróf Zichy Jenő*, *Dr. Palánszky Miklós*, elnök.

Wertheim Pál, titkár.

— **Nyári ünnepély.** Siófokon augusztus hó 2-án az országos színész-egyesület nyugdíj-alapja javára *Kunyhegyi Miklós* színtársulata nagy nyári ünnepélyt rendez. Az ünnepély már délután 3 órakor kezdetét veszi s különféle versenyekkel, színelőadásokkal, hangverseny, tűzijáték s táncmulatsággal lesz egybekötve.

— **Sertésvész.** *Bakony-Sárkány* községben a sertésvész járványszerűleg fellépett. A baj tova-terjedésének megállítására az övintézkedések megtéttel.

Teljesen berendezett fűszerüzlet Tolnai-utca 5. szám alatt (sarok-ház), november 1-től kezdve bérbe adandó.

Tisztai közben kocsis-fül.

Immár egy félszázad óta a hadsereg dédelgetett drága gyermeke a magyarnak. Betevő falatját osztja meg vele s kereményének egy harmadát nyeli el az a moloch, mely az államkincstáron ül s lesi a fillérektől kezdve a milliókat is az öldöklő fegyverek tökéletesbitésére. A katonánálunk első legény a csárdában, mert egyenruha feszül az izmain, mellette a cibil csak afféle pária, melynek az adófizetésen kívül a verejtékes munka válik kötelességévé, jogait civil törvények körvonalozzák, a szuronyok hatalma pedig ilyet nem ismer.

Az igazságból egy jottányira sem térünk el, midőn a nagy közönségével azonos s már gyakran nyilvánított meggyőződésünket írásba foglaltuk, mert hisz ki tagadhatná, hogy a hadsereg nálunk sajátos életviszonyaival, előjogaival már rég elavult büntető-törvényével külön államot képez az államban, ez utóbbit alkotó egyedeknek igen sok esetben határozott rovására.

És a polgárság összesege, a jogszolgáltatásra hivatott hatóság, de maga az állam sem gondoskodik hathatós orvosságról, tűrjük, szinte bámulatba ejtő türellemmel ezt a jogi formában már legkevésbé modern állapotot s vajha be ne következne az az idő, a midőn hadsereg és polgárság vér árán lesz kénytelen ledönteni azt a hatalmas válaszfalat, mely helylyel-közzel már is harcot provokál — eddig a polgárság veregségével.

Szükségesnek tartottuk elmondani a fentiek, midőn úton-útfélen egy sajnálatos és kínos feltűnést keltő incidensről kell beszámolnunk.

Szemtanuk előadása szerint az uhánus ezred szombati lövészeregyenében Courard Vilmos uhánus főhadnagy katonakocsisa tolatás közben neki ment Havranek Antal székesfejérvári lakos, szobrász kocsijának s az összecütözésnek az lett az eredménye, hogy Courard főhadnagy kocsikerekének néhány küllője eltört. Nem vitatjuk, hogy e nap-nap után előforduló esetben a két kocsis közül melyik a hibás, noha szemtanuk állítása szerint a katonának nem volt eléggé óvatos s ez volt az oka a szóra sem érdemes károsodásnak.

Hogy az esetről miként tett jelentést felebarátjának, nem tudjuk, annyi azonban beigazolt tény, hogy Courard főhadnagy dühbe jött, rögtön Havranek Antal kocsijánál termett, fülönfogta Kolozs József kocsist, ostorával végig vágta, a kocsitól elkergette s aztán beleült a kocsiba s el akart vele hajítani.

A történetek láttára felháborodott a közönség s csakis a kocsisoz rendelt uhánus szakasz fegyveres hatalma, de meg Simon Sándor rendőrkapitány erélyes fellépése vette elejét egy nagyobb szabású katonai-civil harcnak.

Csodálkozunk Courard Vilmos főhadnagy magatartásán. A kaszárnya-életet annak harciasságával ismerjük, de hogy a vendégszerető házigazda sem képes levetkőzni a kaszárnya-mezt, azon már méltán csodálkozhatunk. A tisztai arany kardbojt hivatalos fehérkeztüjéhez egy kocsis füle csak személyes inzultus esetén juthat, a most leírt körülmények között azonban ezt a jogot a főhadnagy urnak a katonai büntetőtörvény sem adja meg, a mindenkor féltékenyen őrzött tisztai becsület pedig kötelességévé nem tette, meg nem kívánta s így a főhadnagy ur illetén szereplését még ily szempontból sem tartjuk indokoltnak.

A katonai hatóság illetékes ez ügyben a vizsgálatot megindítani s a jogaiban megsértett polgári egyéneknek elégtételt nyújtani. A polgári hatóságnak pedig kétszeresen kötelessége érdek-

lődni ez ügy iránt s megszerezni a védelme alatt álló polgárságnak azt az elégtételt, mely hogy teljesen kiegyenlítse a szenvedett jogsérelmet, a a katonaság és polgárság között szivesen emlegetett jóviszony további ápolása érdekében szükséges.

Hátra van még, hogy Simon Sándor rendőrkapitány szerepléséről mondjunk el egyet-mást. Kötelességünk ez, mert sokan, még pedig intelligens uriember is, noha bizonyos szakértelmet vindikálnak maguknak, úgy szeretnék feltüntetni a dolgot, mintha Simon alkapitány holmi fogadatlan prókátor szerepére vállalkozott volna ez esetben.

Igaz, hogy a rendőrkapitány a verseny területén nem illetékes hatósági közeg normális viszonyok között, ámde a jelen konkrét esetben a körülmények határozottan parancsolták közbelépését olyannyira, hogy télenését tartottuk volna mulasztásnak. Hogy az illetékes hatóság a szükséges rendőri ellenőrzésről nem gondoskodott, az hiba. Hogy ez a körülmény nemcsak minden szabad polgárnak, de még inkább egy hozzáértő, hivatott szakembernek adott jogot a katonai túlkapás elleni megfelelő védekezésre, az kétséget nem szenved s így azt hisszük, hogy Simon alkapitány ténykedését ez esetben a komolyan gondolkodók elítélő kritika tárgyává nem tehetik.

Az uhánusok lövészeregye.

Az uhánus-ezred, mint minden évben, az idén is megtartotta szokásos lövészeregyét, mely ez alkalommal Sárpenete határában folyt le a közönség élénk érdeklődése mellett.

Rekkenő hőségben szombaton délután 1 óra 45 perckor indult a különvonat városunkból s az ezen utazó közönség nem kis bámulatára a bakterházolt még egy fél órát kellett gyalogolni a versenyterig, illetve a nemzeti színtű és fekete-sárga zászlókkal díszített tribünözig.

A versenybírák s az indító elfoglalván helyüket, a próbafutások után a verseny d. u. 3 órakor vette kezdetét s a következő eredményel folyt le:

I. Akadályverseny.

(Betét 6 korona.) Tiszteletdíj a három elsőnek. Távoltság 3200 m. Tisztek és hadapródok részére szolgálati lovaikon, lovagolják a tulajdonosok. Súly tekintetbe vétele nélkül.

Első lett: Fröhlich százados Aureliá-ja.

Második: Tunkel főhadnagy Slava-ja.

Harmadik: Wocher hadnagy Türkin-je.

II. Akadályverseny uhánusok részére.

Négy pénzdíj a 40, 30, 20 és 10 korona. Távoltság 3200 m. Résztvesz két-két ló százonként és egy pionier-ló, melyek az ezredfuttatáson sem első, sem második díjat nem nyertek.

Elsőnek érkezett be egy 2-ik századbéli, másodiknak egy 6-ik századbéli, harmadik lett egy pionier, negyediknek jött be egy 2-ik századbéli.

III. Akadályverseny.

(Betét 10 kor.) Tiszteletdíj a három elsőnek. A tisztek és kadettek saját lovaikon. Távoltság 3200 m. Telivér kizárva. Normasúly 70 kg. Fialabbaknak 5 kg. engedve.

Első lett: Mészáros hadnagy Primás a.

Második: Bartlmus hadnagy Benjamin-ja.

Harmadik: Tunkel főhadnagy lovaglásával Matic ezredes Fecské-je.

IV Akadályverseny altisztek részére.

Négy pénzdíj a 40, 30, 20 és 10 kor., az elsőnek ezenkívül tiszteletdíj. 3200 m. Résztvesz százonként két-két ló és egy a pionier osztálytól, a melyek az ezred futtatáson sem első, sem második díjat nem nyertek.

Elsőnek érkezett be egy a 6. századból;

másodiknak ugyancsak a 6. századból; harmadiknak jött be az 1. századbéli; negyediknek jött be egy 5. századbéli.

V. Vadászverseny.

(Betét 6 kor.) A tisztek és kadettek szolgálati lovaikon, melyek sem első, sem második díjat nem nyertek. 5000 m. Súly nem jön tekintetbe. Lovagolják a tulajdonosok 30 lépésnyire a vezetőtől.

Első lett: König főhadnagy Raymonde-je.

Második: Mészáros hadnagy Bonaparte-ja.

Harmadik: Courard főhadnagy Admiral-ja.

VI. Akadályverseny tovább szolgáló altisztek részére.

Három pénzdíj a 50, 35 és 20 kor., az elsőnek ezenkívül tiszteletdíj, melyet Lobkovitz Rudolf herceg tábornagy adott. Távoltság 3200 méter. Százonként: egy-egy ló és a pionierosztályból egy ló.

Első a 2. századból, második a 6. századból és harmadik az 1. századból.

VII. Akadályverseny.

(Betét 10 kor.) A tisztek és kadettek saját lovaikon. Normalsúly 75 kg. Telivér és azon lovak, melyek 1900. óta versenyen nyertek 5 kg. teherrel, fiatalabbak 5 kg. könnyebb súlylyal. — 4000 méter.

Első lett Thurn gróf kapitány Danseuse-ja.

Második Lippich kadét Ördög-e.

Harmadik Tunkel főhadnagy Zirc-e.

Sajnos, a verseny baleset nélkül nem folytatható le. Az altisztek akadályversenye alkalmával Győri szakaszvezető felbukott a lovával. A ló hamarosan lábra kapott s lovasa nélkül iramodott versenyterárai után, s mire a szakaszvezető eszméletre tért, a verseny el volt döntve. A katonák orrán és száján szenvedett erős zúzódásokat, komolyabb baja azonban nem esett.

A tisztek vadászversenye is szotgálatott anyagot a közönség érdeklődésének. Horváth Aurél hadnagy lova rosszul volt nyergelve. A lovas egész az utolsó gátig térdszorítással győzte a heveder-szíj tágulását, sorsát azonban el nem kerülhette, az utolsó gátnál, mig lovának szabad ugrást engedett, ő maga lefordult paripájáról, de szerencse a szerencsétlenségben, baja nem lett.

Végeredményéhez ez utóbbi esethez hasonló, csak kissé komikusabb Zsednovszky főhadnagy balesete. A versenypálya szerzőtül vezetett a Nádor-csatornán. Itt ugrott ki a paripa lovasa alól s a főhadnagy egy kis rögtönzött hideg fürdő után sérülés nélkül sétált paripája után.

Hirdetések

a „Fejérmegyei Napló“

részére

jutányos áron felvétetnek a kiadóhivatalban

Szent-István-tér 1.

Nyomatott Számmer Kálmánál, Székesfejérvárott.